Цана асобнага нумару 10 гр. Przesyłka opłacona ryczałtem.

№ 43. Вільня, Серада 8 Сьнежня 1926 г. Год II

СЯЛЯНСКАЯ НІВА

ОРГАН БЕЛАРУСКАГА СЯЛЯНСКАГА САЮЗУ.

Выходзе два разы ў тыдзень — у сераду і ў суботу нараніцы.

Адрэс Рэдакцыі й Адміністрацыі: ВІЛЬНЯ, ПОЛАЦКАЯ 4. — (WILNO, POŁOCKA 4).
Рэдакцыя адчынена штодня ад 9 да 3 гадзіны апрача сьвята.
Рэдактар прыймае ад 12 да 2 гадз.

Падпіска:
на адзін месяц — 1 зал., на 3 месяцы — 2 зал., на 6 месяцау 4 зал., на год — 8 зал.
Для заграніцы у двая даражэй.
Аплата надрукаванага залежыць ад рэдакцыі.

ТОЕ САМАЕ.

Паданая асобна ў гэтым нумары вестка аб гутарках пасла Ф. Ярэміча з кіраўніком міністэрства асьветы п. Бартлем патрабуе пэўнага асьвятленьня з нашага боку. Перадусім кідаецца тут у вочы той факт, што п. Ярэміч не па сваей ініцыятыве пайшоў да міністра, а дзякуючы запросінам.

Старшыня Беларускага Клюбу ў гутарках з міністрам заявіў, што Клюб дамагаецца ад ураду споўненьня ўсіх пастулятаў, якія былі клюбам паданы яшчэ вясной. Той ці іншы атказ п. міністра на гэтую заяву, ёсьць ведама, адразу нават часткова не разьвяжа беларускага школьнага пытаньня ў Заходняе Беларусі. Каб магчы зрабіць пэўныя вывады, трэба апірацца на фактах, якія жыцьцё нам прыносе і якія гавораць аб адносінах польскага ўраду да Беларусаў.

Прыпамінаем, як польскі ўрад пасьля далучэньня Віленшчыны ў 1922 г. зачыніў 350 беларускіх пачатковых школ, што ўжо істнавалі на абшарах Віленшчыны, Навагрдчыны і Беласточчыны і зьліквідаваў 2 беларускія сэмінарыі. У гэтым часе м. Пілсудскі быў Начальнікам Польскай Дзяржавы, а п. Бартэль быў у габінэце Міністраў, як міністар чугункі. Крыху пазьней у 1923 г. пачынаюцца напады у Заходняй Беларусі. Абураны народ за свае крыўды і зьдзекі з боку адміністрацыі і паноў ня мог больш цярпець і рукамі адзінак і цэльне арганізаваных групаў пачаў выяўляць свой гнеў! Напады трываюць даволі доўга, улады і польскае грамадзянства ўстрывожаны. Сярод польскіх упраўляючых колаў пачынаюць гаварыць аб зьмене палітыкі адносна да Беларусаў, Украінцаў і Літоўцаў.

Вось як рэзультат гэтае зьмены выйшлі з Сойму г. н. языковыя законы, якія былі апрацаваны і праведзены бяз згоды прадстаўнікоў нацыянальных меншасьцяў у Сойме і Сэнаце. Рэзультатам гэтае зьмены польскае палітыкі было толькі тое, што апошнія 22 беларускія школы былі зачынены, або перароблены на польскія ці утраквістычныя.

Што датычыць новых школ, то на аснове языковых законаў дагэтуль ніводная беларуская школа не паўстала, затое за складаньне школьных дэклярацыяў ген. Янушайтіс—Наваградзкі ваявода арыштаваў 1380 Беларусаў і пасадзіў іх у вастрог. Мала таго, міністар Ст. Грабскі павёў паход на Беларускія Гімназіі і хацеў перарабіць іх на утраквістычныя. Толькі дружнае, сьмелае і супольнае выступленьне ўсіх нацыянальных меншасьцяў проці загаду Грабскага не пазволіла міністру перарабіць Беларускія Гімназіі й гімназіі іншых меншасьцяў на польскія.

Ідучы далей спатыкаем "пару маёвага пераварату". Што-ж яна нам дала?

Тое самае, што далі Беларусам усе польскія ўрады. П. Бартэль як старшыня Рады Міністраў толькі дэкляраваў, што ўрад мае кардынальна зьмяніць свае адносіны да тэрытор'яльных меншасьцяў, а фактычна жыцьцё йшло сваёй дарогай пратоптанай і ўплянаванай мін. Грабскім—ніводнай беларускай школы ўрадавай урад Бартля ня адчыніў, хоць дэкляраціі ўжо даўно пададзены!

Мала гэтага, урад Пілсудскага—Бартля не даў дазволу Беларускаму Інстытуту Гаспадаркі і Культуры на адчыненьне нават прыватных беларускіх школ. Гэты-ж самы ўрад ня даў дазволу на Беларускую Сэмінарыю, на коопэратыўна-гандлёвыя курсы і прыслаў адмоўны адказ праз віленскага Куратара на заяву на 6-ці месячныя беларускія вучыцельскія курсы.

І вось, у гэтым часе, калі ўлады ціснуць беларускі культурна-прасьветны рух, на шпальтах польскіх газэт амаль што ня кожны дзень бачым, што там нейдзе ў Варшаве зьбіраўся нейкі ўрадавы камітэт да нацыянальных меньшасьцяў, што ён быццам нешта рабіць і г. д.

Вось, у гэтым самым часе, калі п. Бартэль выпушчае ў сьвет „Крэсавы цыркуляр", калі куратар забараняе вучыцельскія курсы, ягоны начальнік, той самы міністар Бартэль запрашае Старшыню Беларускага пасольскага клюбу да сябе, каб нешта Беларусам даць, а мо на'т даць і тыя курсы якія ўжо куратар забараніў.

Гэта ўжо выглядае больш як на гульню ў палітыку!

Не, Паночкі Бартэлі, відаць ня суджана вам разьвязаць беларускага школьнага пытаньня, бо вы ня можаце зыйсьці са сьцежкі пратаптанай міністрам Ст. Грабскім!

Адам Асьветны.

Каталёнскі мэморыял.

Каталёнцы гэта некалькімільённы народ, які знаходзіцца ў граніцах Гішпаніі, а крыху і ў паўднёвай Францыі. Каталёнцы маюць сваю культуру й імкнуцца да свайго вызваленьня.

Гішпанскі ўрад перасьледуе Каталёнцаў, так як Палякі Беларусаў.

Пасол Ф. Ярэміч, які таксама быў у Жэнэве на конгрэсе, нацыянальных меншасьцяў, дзе пазнаёміўся з прадстаўнікамі Каталёнскага Народу.

Нацыянальная сьведамасьць, гарт і культура каталёнскай дэлегацыі вельмі добрае ўражэньне зрабіла на беларускага пасла.

У сувязі з тым, што часьць каталёнскіх эмігрантаў у Францыі гатавалася да паўстаньня проці Гішпаніі і з гэтага мелі ахвоту скарыстаць італьянскія фашысты, каталёнская дэлегацыя падала комітэту конгрэсу нацыянальных меншасьцяў мэморыял, каб гэтакім парадкам зьвярнуць увагу на ненармальнае палажэньне Каталёнцаў пад уладай Гішпаніі. Комітэт конгрэсу пераслаў гэты мэморыял таксама паслу Ф. Ярэмічу, як беларускаму прадстаўніку на конгрэсе нацыянальных меншасьцяў у Жэнэве.

Каталёнская дэлегацыя, каторая ўсе аўтономічныя партыі прадстаўляла на конгрэсе нацыянальных меншасьцяў, які быў сёлета ў Жэнэве зьвярнула ўвагу чуткіх душаў на небасьпечнасьць, якая можа стацца, калі праблема т. зв. меншасьцяў як і тая, што зьвязуецца з каталёнскім пытаньнем, ня будзе справядліва развязана. Мы кажам, што няма таго хто-бы верыў, што каталёнская проблема будзе задушана. Каталёнская дэлегацыя дамагалася на названым конгрэсе грамадзкіх праваў Каталёнцам. Правы гэтыя раней былі падняты на высокую ступень адумысловых гаранцыяў згодна з правам на самаазначэньне.

„Пакуль праўда і грамадзянскія правы людзкія ня будуць у нас ізноў установлены, кажуць Каталёнцы (дэлегацыя) і пакуль мінімум волі для нашага народа ня будзе запэўнена, патуль жарало непарадкаў у нас і вонках нас, каторае робіць небяспечнасьць міжнароднай згодзе і дае столькі клопату дэлегатам у Жэневе, ня высыхне. Справа гэтая ёсьць сур'ёзная з цяжкімі сьледамкамі. Дае яна пачатак таму, што з Каталёнцаў могуць зрабіцца людзі гвалту, хоць яшчэ да гэтага не дайшло, бо было шмат галасоў за тое, каб разьвязаць справу ў згодзе, але малыя здабыткі, якія народ дастаў пад уладай конституцыйнай у Гішпаніі, зьніштожаны былі ваеннымі дыктатарамі.

Толькі прайшло пяць дзён як паўстаў урад генэрала Прымо дэ Рывэра, а быў ужо падпісаны каралём Альфонсам дэкрэт, каторы даў пачатак цэламу сьцягу ўцісьненьняў Каталёнцаў. Апрача агульных мераў уціску, што ўвяла дыктатура, як напр. узмацненьне артыкулу аб цэнтралізацыі, зачыненьні парлямэнтаў, узмацненьні прэсавай цэнзуры, скасаваньні мандатаў паслоў з провінцыі і іх мескіх радцаў і г. д. і г. д. гішпанскі ўрад нарабіў такіх загадаў, што блага прышлося ад іх Каталёнцам. Мова каталёнская была выгнана з грамадзкіх і ўрадавых установаў, а нават тапілі гэтую мову і ў прыватных інстытуцыях. Усе каталёнскія клюбы зачынілі. Забаранілі выстаўляць заўсёгды паважаныя каталёнскія сьцягі і зайшло так далёка, што сталі праследаваць каталёнскія скокі і песьні. Генэральная дырэкцыя школаў забараніла вучыцялём ужываць у школах іншае мовы апрача гішпанскае. Разьвязалі да 200 гурткоў маладзёжы, каторая мела на мэце падтрымліваць каталёнскую культуру. Краскавыя гулі былі забаронены. Болі як 20 каталёнскіх газэтаў было зачынена ў працягу першага году дырэкторыі; ськінулі 15 профэсароў з прамысловага ўнівэрсытэту. Унівэрсыэт гэты быў запоўнены „дэпутатамі з Барсэлёны і з народных комітэтаў". Пасадзілі ў турму болі як 200 бурмістраў, райцаў, генэралаў, якія належалі да статуту аўтономічнага, аб якім мы ўжо гаварылі. З таго часу сталі ціснуць кожнага, хто хоць трохі быў западозраны ў сымпатыі да чагось каталёнскага. Але сталі здарацца выпадкі большай меры. Прававая Рада ў Барселёне была арыштована і выслана; калі яна асьмелілася ўпірацца „яго вялікасьці" ў тым самым дню, як ёй была прыказана ня ўжываць болей роднай мовы. Але дэкрэты аб перасьледаваньні ня стаялі на месьце.

Выпушчаліся каральныя загады, каторыя так далёка заходзілі, што задзержавалі ўсю гаспадарку і вылучалі з праваў грамадзян. Паводле новых разьясненьняў шэфаў дырэкторыі, кожны грамадзянін каталёнскі, калі ён належаў да аўтономічнай партыі, не карыстаўся абароною права.

Каталёнцы згубілі ўселякаю надзею і зьне-

цярпліваліся, як напр. Мачыя й яго сябры, якія ня спадзяваліся, каб каталёнская проблема была разьвязана юрыдычнымі й дыплёматычнымі спосабамі. Лічба абезнадзеяных павялічаецца з дня на дзень і цяпер можна сказаць, пакуль каталёнская проблема ня будзе разьвязана, будзе яна стаяць пагрозай перад мірам эўрапэйскім, бо яна лучыцца з проблемай міжыземнаморскай і ўсёгды знайдуцца людзі, каторыя скарыстаюць з настрою Каталёнцаў і павядуць яго імкненьні ў сваім інтэрэсе. Гэтае ў пачатку здушанае паўстаньне, каторая была адкрыта на гішпанска-француcкай граніцы, паказуе на цёмныя махінацыі некатарых міжземных гаспадарстваў.

На конгрэсе эўропэйскім каталёнская дэлегацыя заявіла, што Каталёнцы можа болі, як таго хацець можна, шукаюць супакойнага разьвязаньня сваей справы. Каталёнцы хочаць ў супакоі і праве зрабіць тую напраўу, каторая запэўніць ім рэжым свабоды; трэба ім вярнуць забраныя дыктатураю правы грамадзкія і пашану, якія ім належацца. Трэба яму гвантаваць на свой так блiскуча пачаты духовы развой, каб перад усім сьветом на ібэрыйскім (пірэнэйскім) паўвостраве граць сваю супакойна палітычнаю ролю да якой маюць яны поўнае права.

З Заходняе Беларусі.

20 проц. памогі самаўрадавым ураднікам.

Міністар унутраных справаў Складкоўскі выдаў ваяводам цыркуляр, каб самаўрадовыя ўраднікі дасталі 20 проц. памогі.

Самаўрадовыя ўрады могуць ня выплаціць гэтае памогі толькі тады, калі на гэта не дазваляюць мясцовыя варункі.

Усё добра тамака, дзе насяленьне карыстаецца з належных яму правоў. Але ў нас запраўды самаўрадаў нямашака, а ўраднікамі „самаўрадавымі“ ёсьць толькі адны паны, дык і выйдзе, што крывавым сялянскім грошам будуць плаціць паном большыя пэнсыі.

Пасол Ф. Яраміч у міністра асьветы.

У суботу 4 г. м. кіраўнік міністэрства асьветы п. Бартэль запрасіў да сябе старшыню Беларускага Пасольскага Клюбу, пасла *Ф. Яраміча*.

У гутарках п. Яраміч заявіў, што Беларускі Клюб дамагаецца спаўненьня ўсіх постулятаў, якія былі Клюбам пададзены ўраду пасьля маёвага перавароту (пастуляты гэтыя былі надрукаваны ў № 22 Сялянскае Нівы).

Апрача таго пасол Яраміч зьвярнуў увагу п. Міністра на ягоны апошні цыркуляр, які перадусім мае на мэце полёнізацыю беларускіх зямель. На гэта п. міністар ня мог даць задавольваючага адказу, толькі стараўся запэўніць што ў найбліжэйшым часе мае заняцца беларускімі справамі, з мэтай прыхільнага разгляду іх.

Цікаўна зьвярнуць тут увагу на эвалюцыю погляду п. Бартля. Ня так даўно, некалькі месяцаў таму назад п. Бартэль як старшыня Рады міністраў у Сойме заявіў, што маніцца скасаваць „утраквізм“, а цяпер выказаў сябе прыхільнікам утраквістычных школ, значыць прыхільнікам палітыкі Стан. Грабскага.

Лісты.

Шалёны (?) лясьнічы б'ецца.

У вёсцы Лычнікі, Смаргонскай вол. было такое здарэньне з гаспадаром з гэтае вёскі Аляксандрам Мышуком. Ён пасьціў каровы па вясковым сасоньніку каля ўрадавага лесу „Божы дар“ і вязаў венікі. У гэты час праяжджаў каля яго лясьнічы Шчасновіч са сваёй жонкай. Астанавіўся лясьнічы й пытае: „адкуль ты?“ Мышук кажа, што з Лычнік. „А, з Лычнік!“ і давай хрысьціць старога Мышука пужаўном па лобе (Мышуку пад 70 год). Зьбіў гэтага чалавека, акрываваў, а сам сеў і паехаў.

Ёсьць і сьведкі аб гэтай справе, што разам пасьцілі каровы з Мышуком. Ну, далей, ведамая рэч, Мышук пайшоў у пастарунак. Спісалі пратакол і сказалі выняць ад доктара пасьведчаньне. Пайшоў Мышук да доктара мясцовага Ясевіча, каб даў пасьведчаньне доктар і кажа яму: прыдзі аж у сераду (гэта было ў пятніцу), тады дам пасьведчаньне, а цяпер няма часу. І пачаў страшыць Мышука, што ня варта цягацца, памірыцца і г. д. Прышлося Мышуку ехаць у Ашмяну, дзе й выняў пасьведчаньне. Гэты лясьнічы летась пабіў Машністага з жонкай, як той ішоў па дарозе і шмат бабаў біў у Слапских вёсцы і проста такі з ім цэлая бяда. Ці гэта яму можна людзёў біць, хоць ён і лясьнічы. Мусіць надта ён ненавідзе простых гэтых народ, што напаткаўшы б'е як шалёны. Ці ёсьць гэта для яго лякарства на такі зьдзек? Калі ў яго на ўсе дома, дык няхай-бы біўся аб сасонку галавой, а не людзей біў.

Антон Мышук.

НАВІНЫ.

— Першая беларуская лекцыя і вечарына ў Новай Вілейцы. Ня гледзячы на блізкасьць такога культурнага цэнтру як Вільня, дагэтуль у Новай Вілейцы ня было ані воднага беларускага спэктаклю ні лекцыі. Толькі 5 сьнежня была магчымасьць праканацца, што ў Новай Вілейцы ёсьць вельмі падатны грунт для культурнай беларускай працы. Гэтак пры адкрыцьці Н-Вілейскага Гуртка Бел. Інст. Гасп. й Культуры на лекцыі д-ра Я. Станкевіча на тэму „Першая пара Гісторыі Беларусі“, заля „Ада“ была цалком напоўнена публікай.

Вечарам вышэйўспомненага дня ў гэтайжа залі па ініцыятыве Віленскага Гуртка Бел. Інстытуту Гасп. й Культуры была згуля на п'еса К. Сваяка „Янка Канцавы“. Агулам і гра рабіла вельмі прыемнае ўражаньне.

Другую частку вечарыны выпаўнілі беларускі хор пад загадам А. Стэповіча; сольныя часьці ў песьнях выпаўнілі гр. гр. Каруза і Сіповіч. Концэртны аддзел публіцэ нязвычайна падабаўся. Трэба жалець, што аб ім ня было ўспомнена на афішах, ды агулам вечарына рабілася пры недахватах з боку тэхнічнага.

— Агульная годняя зборка Віленскага Беларускага Студэнцкага Саюзу. У нядзелю 28.XI сёлета была годняя агульная зборка Віленскага Беларускага Студэнцкага Саюзу. Прыняўшы справаздачу ўступаючага ўраду й рэвізыйнай комісыі зборка абрала ўрад і рэвізыйнаю комісыю на сёлетні акадэмічны год. У склад ураду абраны: за старшыню — Шыран, за віцэ-старшыню — Ермаковіч, за скарбніка — Гал. Астроўшчанка, за пісара — Марыя Гічанянка і вольным сябром — Тулейка; заступнікамі абраны Журкоўскі й Пятроўскі. У рэвізыйнаю комісыю абраны: Марыя Астроўшчанка, Глінскі й Яз. Жук.

Свайму паважанаму апякуну проф. Уладычу зборка аднагалосна выказала шчырую й гарачаю падзяку за прыязьнь і апеку над Саюзам і таксама пастанавіла прасіць яго быць і ў сёлетнім годзе апякуном студэнтаў Беларусаў.

У йдучых справах беларускія студэнты прынялі паміж іншым гэтакія пастановы:

1) Прыступіць да выданьня „Студ. Думкі““ дзеля чаго абралі рэдакцыйнаю колегію ў складзе: Бартуля, Тулейкі й Шырана.

2) Ладзіць спэктаклі й вечарыны, дзеля чаго абрана драматычная комісыя ў складзе: Глінскага, Жураўскага, Сяргеевіча й Мітрафанава.

3) Зьвярнуцца з просьбаю да сэнату У. С. Батуры, каб у універсытэце ў Вільні была ўведзена катэдра беларусаведы.

— Зьезд літоўскага вучыцельства. Цэнтральны Ўрад Літоўскага Вучыцельскага Саюзу склікае на 30 й 31-га сьнежня сёлетагодні агульны зьезд сябраў саюзу. На зьездзе прый-

АЛЬФОНС ДОДЭ.

Сэкрэт дзядзькі Карніля.

(Пераклад з француcкага Я. Ц.).

(Канчатак).

Граючы на вечарынках моладзі на сваёй дудзе, я заcеміў (гаварыў), што старшы мой хлапец і маленькая Вівэта адно ў адным закахаліся. Праўду кажучы, я за гэта ня згневаўся, бо перш-на-перш імя Карніляў было ў нас у агульным паважаньню, а потым бачыць гэную лёсую маленькую птушачку Вівэту пырхаючай у маім доме—было-б для мяне вялікай прыемнасьцяй.Толькі я жадаў скончыць справу зараз-жа, не чакаючы, і пайшоў да млына, каб у двух словах закрануць яе перад дзедам... Ах! стары чараўнік. Трэба было бачыць, як ён мяне спаткаў. Бяцам і няма магчымасьці яму адчыніць свае дзьверы. Я ледзь выясьніў яму свае думкі цераз дзірачку ў замку; і ўвесь час, як я гаварыў, гэны стары хітрэц, худы кот, пыхцеў і бурчэў, як дзьябал, у гары, над маёй галавой.

Стары ня даў мне скончыць прамовы й крыкнуў вельмі зьняважліва, каб я вароціўся да свае буды; што, калі я сьпяшаюся з жаньбой сына, то магу пашукаць яму дзяўчыну з паравога млына. Падумайце сабе, як закіпела ўсё ўва мне ў сярэдзіне, калі я пачуў гэныя зьняважаючыя словы; але меў усё-ж такі даволі мудрасьці, каб здзержацца, і, кінуўшы старога на яго жорнах, вярнуўся дамоў, каб аб'явіць дзяцям аб сваёй няўдачы... Бедныя ягняткі ня маглі гэтаму паверыць; яны, мяне прасілі як ласкі, дазволіць ім абодвым разам пайсьці на млын, каб пагаварыць з дзедам... Я ня меў адваг ім адмовіць, фррр! вось мае закаханыя паляцелі!

Акурат у той час, як яны прыйшлі на млын, дзядзька Карніль некуды толькі што адышоўся. Дзьверы былі зачынены падвойна; але стары дабрадзей, выходзячы, пакінуў вонках млыну сваю драбінку, і дзяцём раптам прышло ў дум улезьці праз вакно, каб хоць крышачку пабачыць, што робіцца ў гэным праслаўленым млыне...

Дзівосы! млын быў пусты... Ані воднага мяшка, ані воднага зерняці збожжа; ані пылочку мукі на сьценах, ні на павучыньні... ня пахла нават гэным прыемным цёплым пахам разьмеленай пшаніцы, які напаўняе пахнючасьцяй млыны... Млынавы вал быў пакрыты пылам, і вялікі худы кот спаў на ім...

Жылы пакой на доле меў таксама выгляд беднасьці й занедбаньня: благі ложак, некалькі лахманаў, кавалак хлеба на адной ступеньцы сходаў і потым у ваднам кутку тры ці чатыры падзёртыя мяхі, з якіх сыпаўся жвірок і белая гліна.

Дык вось у чым быў сэкрэт дзядзькі Карніля! Дык гэта тынк ён вазіў увечары па дарогах, каб захаваць гонар млына і змусіць верыць, што ў ім мелецца збожжа... Бедны млын! Бедны Карніль! Даўгі час ужо, як паравыя млыны ўкралі ў іх апошнюю працу. Крылы заўсёды круціліся, але жорны хадзілі naпуста...

Дзеці вярнуліся дамоў і з горкімі сьлязьмі апавядалі мне аба ўсім, што бачылі. У мяне сэрца гатова было разарвацца на часткі, калі я іх слухаў... Ня трацячы ані воднае часіны, я пабег да суседзяў і ў двух словах расказаў ім усю справу. І мы згадзіліся, што трэба зараз-жа вязьці ў млын Карнілевы ўсю пшаніцу, якая была ў нас у засеках... Сказана зроблена. Уся вёска выправілася ў дарогу, і мы пад'ехалі туды, к узгорку, з чарадою аслоў, ацягчаных збожжам,—праўдзівым збожжам на гэты раз!

Дзьверы млына былі рашчынены наўсцяж... Перад увaходам у яго сядзеў на мяшку з тынкам і плакаў, абхапіўшы галаву рукамі, дзядзька Карніль. Вярнуўшыся дамоў, дзядзька адразу-ж уцеміў, што ў яго нябыцьцё пранiклі ў млын і давеdаліся аб яго смутным сэкрэце „Гора мне! казаў ён. Цяпер мне нічога не застаецца, толькі памерці... Млын бясслаўлены!“ І ён роў разьдзіраючым душу голасам, і ён называў свой млын усялякімі імёнамі, быццам гамаціў з жывым чалавекам.

У гэты мамэнт аслы паказаліся на ўзьездзе, і мы ўсе кінуліся крычэць моцна, як у добры стары час: „Гэй, млынок!... Гэй, дзядзька Карніль!“ І вось мяшкі скідаюцца перад дзьвярмі ў кучу, і прыгожае рыжае зерня сыплецца на дол з усіх бакоў...

Дзядзька Карніль шырака рашчыніў вочы. Ён узяў збожжа на даланю свае старой рукі і прагаварыў, сьмяючыся й плачучы разам: „Гэта збожжа... Госпадзі Божа!... Добрае збожжа!... Дазвольце мне на яго наглядзецца“. А потым, зварочваючыся да нас, сказаў: „Ах! я добра ведаў, што вы да мяне вернецеся“. Мы хацелі са славай занясьці яго ў вёску. „Не, не, мае дзеткі, мне трэба наўперад даць зьесьці майму млыну... Падумайце-ж! гэтак доўга ў яго нічога ня было на зубох!“

І мы са сьлязьмі на вачох глядзелі, як бедны стары забягаў туды й сюды, апаражняючы мяхі, наглядаючы за жорнамі у той час, як зерня размолавалася, і лёгкі мучны пыл уздзетаў да столі.

Трэба аддаць нам справядлівасьць: пачынаючы з таго дня, ніколі мы ня пакідалі старога млынара бяз працы.

Потым аднаю раніцай дзядзька Карніль памёр, і крылы нашага астатняга ветрака скончылі круціцца, на гэны раз ужо назаўсёды... Карніль памёр, ніхто не павёў далей яго справы.

Чаго вы хочаце, паночку?.. Усё на гэтым сьвеце мае канец, і трэ' думаць, што час ветракоў мінаваў таксама, як час параморў на Роне і гамізэлек у вялікія краскі“.

Сэкрэтарыят Беларускага Пасольскага Клюбу у Вільні.

Дзеля таго, што сёлета Сойм вельмі рэдка зьбіраецца на паседжані і затым паслы і сэнатары мала бываюць у Варшаве, ува ўсіх справах да Беларускага Пасольскага Клюбу найлепш зварачвацца ў Сэкрэтарыят Клюбу **ў Вільні, Полацкая 4.**

Сэкрэтарыят Беларускага Пасольскага Клюбу працуе штодзень, апрача сьвята, ад 9 да 3 гадзіны.

Сэкрэтарыят Бел. Пас. Клюбу.

муць учасьце вучыцялі Літоўскай Сэмінарыі ў Вільні, Віленскай і Сьвянцянскай гімназыі і вучыцялі пачатковых літоўскіх школаў Віленскага павету. Зьезд будзе разглядаць стан літоўскага школьніцтва і патрэбы літоўскага вучыцельства. На зьезьдзе мясцовыя літоўскія дзеячы прачытаюць некалькі рэфэратаў, будуць таксама практычныя лекцыі.

Зьезд будзе ў Вільні ў залі літоўскай гімназіі Вітаўта Вялікага.

— **Угодкі.** 12-га сьнежня канчаецца 25 год з дня, калі касьцёл сьв. Мікалая быў адданы Ліцьвіном.

Дзень гэты Ліцьвіны хочуць адсьвяткаваць. З ініцыятывы п. Амілії Вілейшыс зроблена складанка і куплена ўгодкавая харугва, каторая будзе пасьвячэна ў часе набажэнства ў дню ўгодак (12 сьнежня сёл.).

— **Віцэ-прэзыдэнт Лакуціеўскі ў палоне.** 3 сьнежня ў 3 гадзіне па пал. выправілася да магістрату гурба безработных з жаданьнем работы і падвышэньня платы. Да іх вышаў віцэ-прэзыдэнт места Вільні п. Лакуціеўскі. На дамаганьне работнікаў п. Лакуціеўскі не хацеў нічога прырачы, выясьняючы толькі, што ніхто цяпер ня будзе прыняты на работу, а за тыдзень прыміцца на работу да 30 людзеў.

Што датычыцца платы, дык можа яна быць падвышана толькі тым, каторыя зарабляюць у дзень ня болей 3 зал. Безработныя зразумеўшы сабе, што сказана надта-ж мала і ад гэтага лічба безработных мала паменшыцца, пастанавілі загарадзіць Лакуціеўскаму дарогу назад, каторы ўжо прыгатаваўся варочацца.

Трохі пазьней прыбыў у Магістрат п. Заштоўт і па кароткай нарадзе з Лакуціеўскім, апошні сказаў цьвёрда і задаволіў работнікаў. Прырок ён, што заўтра будуць узяты на работу 50 людзеў, а ў панядзелак ізноў гэтулькі-ж. Рэшта-ж дастане работу за тыдзень.

Справа-ж падвышэньня платы будзе скірававана да Інспэктара Працы.

— **Памагло.** У суботу магістрат узяў на работу 60 безработных. Гэта рэзультат энэргічнага дамаганьня самых безработных перад віцэ-прэзыдэнтам п. Лакуціеўскім.

— **На што віленскі магістрат мае грошы.** Магістрат м. Вільні асыгнаваў 100 зал. на ёлку дзяцём „польскай воласьці" ў Данцызе і 300 зал. на будоўлю дому ваенных інвалідаў у Варшаве.

— **Будуць прыносіць пасылкі.** Віленская Дырэкцыя Пошты і Тэлеграфу наняла ўжо заўсёднага прадпрыемцу на развожаньне пасылак адрэсатам у дом.

Гэта мае быць заведзена з 1-га студня 1927 году.

З Польшчы.

У Сойме.

3-га сьнежня Бюджэтная комісыя Сойму закончыла разгляд бюджэту міністэрства Зямельных Рэформаў, пры гэтым комісыя скасавала 39 штатаў (пасадаў) у вакружных Земскіх урадах.

Апрача таго комісыя зьменьшыла некаторыя выдаткі міністэрства, паміж іншым выдаткі на мэліярацыю лучаных (комасаваных) земляў камісыя зьменшыла на 1 мільён зал.

Ёсьць ведама, прыняты бюджэт ня мае ніводнае пазыцы на карысць беларускага сялянства, затое палякі будуць і далей перасяляць на нашыя землі і забіраць з падносу Беларускаму селянству зямлю.

Паседжаньне Сойму.

Найбліжэйшае паседжаньне Сойму мае быць склікана на 10-га сьнежня сёлета.

Прэсавы дэкрэт.

Ходзяць чуткі, што ўрад мае падаць у Сойм новы праект закону аб прэсе. У сувязі з гэтым польскія соймавыя клюбы адступаюць назад і ўжо не маняцца падтрымліваць падаваный імі раней уставы аб уневажненьні прэсавага дэкрэту.

? ? ?

Я доўга пытаўся, куды азірнуцца,
І зь кім па дарозе пайсьці,
Дзе трэба цяпер апынуцца,
Каб лепшаю долю знайсьці...

*

Ці з тымі, што маюць надзеі з заходу,
Ці да тых, што глядзяць на ўсход...
А можа туды, дзе ёсьць ужо быццам умова
І праложаны згоды масток...

*

У права — загінеш ў нядолі...
У лева — згуба зусім...
А проста — ў сваёй япгіэ долі
Ім цяжка пакульшто самым...

*

Ці ў права, ці ў лева, ці проста?!...
А можа зусім нікуды?!...
І думка сьвярбіць, як кароста,
Куды-жа?! Туды, ці сюды?..

Г—н.

Скарга птушкі.

Зырка сонейка бліскае
Цёплы ветрык ціха вее,
Ў небе бела хмарка тае,
Траўка ў полі зелянее.
А у клетцы, ля ваконца,
Сядзіць птушачка малая,
Залатым касулям сонца
Яна скаргу пасылае:
„Ой, касулі залатыя,
Вы скажэце Пану Богу
Цяжка так за што карае
Ён мяне, малу нябогу?
„То-ж жыла сабе на волі
У зялёным мілым гаю,
Ня чыніла крыўд ніколі —
Ўсе-ж аб гэтым добра знаюць!
„Як цяпер той дзень я помню:
Ў лесе гожа я пяяла,
Й невядома якім чынам
Ў клетку ў той-жа дзень папала.
„І хоць сьвеціць цяпер сонца,
Ветрык цёплы ціха вее,
Мяне сум грызе бясконца,
Мае сэрца камянее!
„Чую, як пяюць сястрыцы
У далёкім родным гаю, —
Пяяць разам, бедна птушка,
Зь імі права я ня маю!
„Сум-нуда аб родным гаю
Мае сэрца разрывае!...
Ой, за што наш Бог Вялікі
Мяне цяжка так карае?!
„Занясеце-ж, сонца коскі,
Маю скаргу Пану Богу,
На Яго прыказ, хай, Боскі,
З клеткі выпусьцяць нябогу!
„Каб магла ў зялёным гаю
Ізноў я лётаць і пяяць,
Віць гнязло для сваіх дзетак,
З ўсімі разам працаваці!...
Панясьлі з сабой касулі
Скаргу птушкі Пану Богу... —
Невядома чым пацешыць
Госпад птушачку, нябогу?!...

Сяргей Пяюн.

24.XI.1926 г.

Польская нота Нямеччыне.

У нямецкім парлямэнце адзін з паслоў ад імя ўрадавых клюбаў падаў дэкларацыю ў справе апошніх выбараў у Верхняй Сілезіі, што знаходзіцца пад Польшчаю.

У сувязі з гэтым польскі пасол у Бэрліне 30.XI с. г. падаў Нямецкаму Ураду ноту. У гэтай ноце польскі ўрад піша, што паданая ў Нямецкі парлямэнт дэкларацыя мае ў сабе ацэнку выбараў і крытыкуе адносіны польскіх уладаў да грамадзян Польшчы.

Далей, дэкларацыя займаецца адносінамі польскага ўраду да нямецкай меншасьці ў Польшчы й мае ў сабе падзяку выбаршчыкам за тое, што галасавалі за нямецкія сьпіскі. Нота польскага пасла ліча гэта за ўмешваньне ў унутраныя справы чужой дзяржавы, што можа выклікаць непажаданыя вынікі.

Нямецкі адказ на польскую ноту.

Нямецкае Міністэрства замежных спраў 4.XII с. г. выслала ў Варшаву адказ на польскую ноту.

У адказе Немцы пішуць, што польская нота ня мае пад сабой ніякага фундамэнту, бо верхня-сілескія выбары, хаця дакананыя на польскай часьці Верх. Сілезіі, ёсьць справай, якой Нямеччына вельмі цікавіцца. Дэкларацыя нямецкага пасла ў парлямэнце не выходзе з рамак, у якіх прынята обгаварываць унутранна-палітычныя справы іншых краёў.

Калі польскі ўрад кажа, што падобныя дэкларацыі могуць зашкодзіць добрым адносінам паміж Польшчай і Нямеччынай, то Нямецкі ўрад цьвердзіць, што гэтыя адносіны больш псуюцца, калі ходзе аб Верхнюю Сілезію, праз нядобрае выканьваньне жэнэўскае конвэнцыі.

У сувязі з гэтым Нямецкі ўрад зьвяртае ўвагу польскаму ўраду на жалабы нямецкіх меншасьцяў у польскай Верхняй Сілезіі, апрача таго зьвяртае ўвагу на варожыя Нямеччыне маніфэстацыі ў Катавіцах у дзень 28 лістапада с. г., у якіх на'т бралі удзел польскі міністар унутраных спраў і сілескі ваявода.

У сувязі з такім адказам польскі ўрад відаць ужо шкадуе, што пачынаў справу, бо толькі на сябе сьцягнуў віну невыконваньняў жэнэўскай конвэнцыі.

Пястоўскае „Echo" зачынілася.

4-га сьнежня перастала выходзіць „Echo Warszawskie", орган пястоўцаў. Рэдакцыя выясьняе, што газэта перастае выходзіць з прычыны цяжкіх варункаў.

На чугуначным мосьце раскручаваюць шрубы.

На чугуначным мосьце паміж станцыямі Сувалкі — Трацішкі сторож пабачыў, што былі параскручаваны шрубы. Каб справа гэтая была дасьледжана трохі пазьней, дык мог-бы вырвыцца цягнік.

Вайсковы падатак.

З Варшавы наказваюць, што скора будзе ўведзены вайсковы падатак. Падатак гэты будзе наложэны на рэзэрвістых і паспалітакоў (апалчэнцаў). Падатак гэты будзе выносіць для рэзэрвістых па 10 зл. у год, 2) для паспалітакоў з аружжам 15 зл., 3) для паспалітакоў без аружжа 15 зл. Тыя што плацяць падатак даходны будуць плаціць падатак вайсковы ў залежнасьці ад вышыні даходаў. З даходу ад 2 тыс. да 3 тыс. зл. падаток будзе па 2 зл. за тысячу, ад 3 да 5 тыс. па 3 зл. за тысячу. А тыя, што не дастаюць пэнсыі а маюць даходы з уласнасьці ці з іншых крыніц плацяць: рэзэрвістыя па 10 проц. ад даходнага падатку, паспалітакі з аружжам па 20 проц. і паспалітакі без аружжа па 15 проц.

Узрост дарагоўлі.

Паводле даных Комісыі для дасьледаў коштаў утрымальня за апошні месяц дарагоўля ў Варшаве паднялася на 2,59 проц., а кошты пажывеньня падняліся на 5,56 проц.

Безработцьце ўзрастае.

За апошні тыдзень лік безработных у Польшчы узрос на 3,981 асоб, пры тым агульная лічба безрабатных у Польшчы на 28 лістапада выносіла 200.567 асоб.

З жыцьця Беларускага Інстытуту Гаспадаркі і Культуры.

Справа бібліятэк-чытальняў.

Пажадана каб усе Гурткі Інстытуту залажылі бібліятэчкі-чытальні. Віленскі Аддзел Інстытуту паможа Гуртком тым, што будзе высылаць кніжкі напавер.

Гурткі, якія хочуць залажыць бібліятэчкі, павінны зьвярнуцца ў Віленскі Аддзел і падаць сьпісак кніг, якія ўжо маюць, каб Аддзел мог выслаць ім іншыя кніжкі, каторых Гурткі яшчэ ня маюць.

Віленскі Аддзел Інстытуту.

Што дзеецца ў сьвеце?

Забастоўкі ў цукроўнях.

У вапошні чацьвер абвешчана была забастоўка ў цукроўнях Галіччыны. На забастоўку згадзіліся ўсе работнікі прыватных цукроўняў.

6 сьнежня мела быць у гэтай справе нарада цукравых прамыслоўцаў з прадстаўнікамі ад работнікаў.

З Лігі Народаў.

Як паведамляюць газэты польскія і заграінічныя ў Лізе Народаў вытвараецца новае палажэньне. Формуецца кола прадстаўнікоў чатырох найбольшых дзяржаваў ў Эўропе: Брыян з Францыі, Чэмбэрлен з Англіі, Мусоліні з Італіі і Штрэзэман з Нямеччыны. Яшчэ перад пачаткам нарадаў Лігі гэтыя пяцяры ўжо вялі між сабой перагаворы. Перад імі стаіць вялікае справа аб перадачы ваеннага контролю над Нямеччынай з рук Францыі і Англіі ў рукі Лігі Народаў.

Выпісывайце Сялянскую Ніву!

З прычыны узросту ліку падпісчыкау, газэта выходзе два разы у тыдзень, а цана астаецца тая самая.

Асобны нумар каштуе толькі 10 грошау!

Польскія газэты вельмі перапалоханы гэтым зваротам справы. Вытыкаюць яны небясьпеку, якая можа стацца, калі будзе створана Рада чатырох ды яшчэ са Штрэзэманам на чале, бо Польшча будзе зусім у хвасьце.

Забастоўка вуглякопаў у Англіі канчаецца.

Цяперака з пасярод капальняў вялікшага значэньня, каторыя не падпісалі яшчэ акружных паразуменьняў з вуглякопамі, асталіся толькі дзьве. Ува ўсіх выпадках умовы маюць забаяязваць на час ад 2-х да 5-х год.

З прычыны павароту да работы ў капальнях, ад 1-га сьнежня цана вугальля паніжана на 25 проц.

Паводле апошніх вестак забастоўка ангельскіх вуглякопаў зусім закончана.

З Лёндана пішуць, што ўжо вярнулася да працы каля 70 тысяч работнікоў. Вуглякопныя промыслы даходзяць ўжо да нормальнага палажэньня.

Дзе-ж цяпер дзеніцца польскі вугаль і што будуць рабіць польскія вуглякопы?

Троцкага далей усё адсуваюць.

З Масквы пішуць, што Троцкі звольніўся з становішча загадчыка гаспадарскай комісыі. Яго зьмяніў заступнік старшыні рады саюзных рэспублікаў.

У Кітаі.

Парыская газэта „Le Matin“ паведамляе, што ў бягучымм часе кітайскія рэволюцыяністыя (чырвоныя) абхвацілі сем акругоў, у якіх здаходзіцца да 200 міл. жыхароў.

Па апошнім ангельскім весткам становішча Англічан у Кітаі вельмі пагоршылася. Аб гэтай справе загаварылі ў ангельскім урадзе й перадалі яе ў ніжэйшую палату.

У сувязі з гэтым Англічане прысудзілі на згубу цэлыя сотні кітайскіх паўстанцаў (піратаў). Адна паўстанка, як гавораць, каб дня была згублена паказвалася-бы ўсюды перад сваімі сябрамі, каб падушчаць сваіх сяброў.

У Паі-Люнг-Пінг расстрэляна 250 паўстанцаў, у Квэн-Таі—124. У лічбе гэтай было больш як дзесяць жанчын.

Альбанскае паўстаньне.

Альбанскае паўстаньне закончылася пактам з Італіей. Белградзкія газэты, крытыкуючы гэты пакт даводзячы, што цяпер граніца Італіі даходзіць аж да рэчкі Дрым, ці аж да паўднёвай Сэрбіі. „Время“ белградзкае піша, што пакт гэты не з'яўляецца дагаворам, што служыць інтарэсам абудвых старон, кідае ён Альбанію пад італьянскі протэкторат (апеку).

Апрача таго загражаецъ ён ня менш і другім дзяржавам на Баўканскім паўвостраве, бо не дае Альбаніі, рабіць дагаворы з суседзямі. Міністар замежных справаў у Югаславіі Нінчыч даводзе, што гэты пакт пагоршвае значэньне Югаславіі бо раней, аб незалежнасьці Альбаніі дбала як Італія, так і Югаславія. Югаслаўскія газэты таксама нападаюць на Нінчыча за тое, што ён прагледзіў гэты пакт і пазволіў Італіі ўзяць у свае рукі протэкторат над Альбаніей.

Англія й СРСР.

Зносіны Саветаў з Англіяй пагаршаюцца. Дыплёматычныя ангельскія колы згаджаюцца з тым, што па сьмерці Красіна ў Англіі ня будзе прадстаўніка Савецкага, бо Саветы ня хочуць перарваць свае прапаганды на шкоду Брытанскай дзяржаве.

Радавы пасол Красін аставіў спадчыну ў суме 3 мільёнаў ф. штэрлінгаў.

З Масквы пішуць, што там узнікла нязгода паміж жонкай апошняга прайстаўніка савецкага ў Лёндане Красіна й урадам. Урад дамагаецца, каб Красіна вярнула яму 3 міл. фунтаў штэрлінгаў, якія асталіся па сьмерці яе мужыка. Адкуль узяў Красін гэтулькі грошы, калі ён браў у месяц 190 рубл.?

Ліст да Рэдакцыі.

Паважаны Пане Рэдактар!

Не адмоўце зьмясьціць ў Вашай паважанай газэце ніжэйпісанае:

„Нашая Справа“ за 4 сьнежня № 3, зьмяшчаючы рэцэнзыю на беларускі пераклад расейскае поэмы А. Блока—„Дванаццаць“, ні з таго ні з сяго прыпляла туды маё літэратурнае ім , кажучы аб маім перакладзе лермантоўскіх поэмаў „Мцыры“ і „Дэмон“, што яны „з тэхнічнага боку даволі ўдатные, мелі, аднак, вялікую настачу: перакладчык не здалеў вызваліцца да канца ад упливу духа расейскае мовы, дык і ня чуецца ў іх духа беларускага...“

Я далёкі ад таго, каб баяцца крытыкі мае літэратурнае працы і магу толькі пашкадаваць, што дасюль у беларускім друку ані на „Мцыры“ ані на „Дэмон“ ніхто крытычна не зарэагаваў. Пераклады мае рэцэнзаваліся тутэйшаю польскаю і расейскаю („Мцыры“) прэсаю. Крытыка тады мае вагу, калі яна бесстаронная.

З боку „Нашае Справы“ я на гэтаю бесстароннасьць разьлічаць не магу, бо ведаю, што ў ліку яе „супрацоўнікаў“ ёсьць асоба, якая мае са мною асабістыя рахункі. Ну дык і звоздзіць іх са мною, як толькі можа, стараючыся пры кожным здарэньні рабіць нягодную спробу мяне „лягнуць“.

Што датычыць духу поэмаў „Мцыры“ і „Дэмон“, дык ён грузінскі і ніякі перакладчык нічога беларускага туды ўліць ня можа бяз рызыкі поўнага перакалечаньня твораў аднаго з найбольшых лірыкаў, якога знае ўвесь культурны сьвет. Гэта кожнаму граматнаму чалавеку вядома. А што датычыць „духу мовы“, дык у „Нашай Справе“ гэтага чужога духу можна пазычыць, колькі хто хоча. Гэткія яе разыкачкі, як' „рытміка *зложная*“, (гл. рэцэнзыю на „Дванаццаць“), „*зьністажаючая* крытыка, „*двеючыя* распарадкэньні“ і шмат іншага, чаго я не магу тут пералічваць, гавораць самі за сябе.

З пашаною

Краўцоў Макар.

Вільня, 5.XII.1926 г.

НАШАЯ ПОШТА.

Я. Башкіру: Мнагапольле у Зах. Беларусі чуць ня ўсюды ўведзена, затым Ваш артыкул ня мае вялікага значэньня.

Гр. Міткевічу: Ліст не зьмяшчаем, бо такой рэпліцы ня будзе канца.

Амяляшка Янка: 3 кал. за поўданы з разгаданым загадкі паслалі.

Пузырэўскі Ізыдор: 1 зол. 10 гр. дасталі, Бел. Нар. Кал. за адгаданаю загадку за трэці цаны паслалі.

Войніч Мікалай: З Вашым вылічэньнем не згаджаемся. Паслалі адзін календар. Асталося ў нас Вашых 15 гр.

Пяшчынскі Васіль і **Літвінчык Васіль:** па 1 зл. 70 гр. дасталі, па 2 кал. за паўцаны за разгаданыя загадкі паслалі.

Сайка Сяргей: Вам належацца 4 кал. за 2 трэцці цаны, а не за 1 трэць. Дык на прысланыя 2 зал. 30 гр. пасылаем толькі 2 кал. ўпісаным (94×2=188+ упісаная перасылка).

Юркай Янка: Вы ня прыслалі грошаў на перасылку. Дык за прысланыя 3 зал. 50 пасылаем за адгаданыя загадкі 4 кал. ўпісанай пасылкаю (70×4=280, перасылка 40 і ўпіс 30, разам 3 зал. 50 гр.)

Дасталі:

Ад: Хартановіча Наума — 2 зал., газэту пасылаем; Масюна Максіма — 1 зал. 50 гр, газэту пасылаем; ад: Міцькі Л., Чэрняўскага І., Лявончыка Сым., Ігнатоўскага П., Бізуна Ів., Кроўскага Ант., Загорскага Мік., Клюя Мікалая і Янковіча Ант. — па 1 зал.

БЕЛАРУСКІЯ ЗАГАДКІ.

39. Еду, еду—ні дарогі, ні следу; пугай паганяю, на сьмерць пагладаю.

40. Два браты пайшлі разом купацца.

Адгадкі загадак з № 42: 37) сонца, 38) месяц.

Беларускія прыказкі.

Кажура латка, як родна матка.

Лепей дома гарох і капуста, як на вайне курыца тлуста.

Загадкі й прыказкі падаў

Арсень Сьвяртапа.

АБВЕСТКА.

Гурток Бел. Інстытуту Гаспадаркі і Культуры ў м. Браславі, вул. 3-га Мая № 3 дае ўсялякія інфармацыі і дапамагае ў справах адкрыцьця беларускіх урадавых школ на абшару Браслаўскага павету.

Урад Гуртка.

Крыху із „зьместу“ Беларускага Народнага Календара.

I. Мы й нашая бацькаўшчына.

Якога мы паходжаньня? Калі паўстаў Беларускі Народ і зь якіх плямёнаў ён складаўся. **Гісторыя Беларусі.** Першая пара гісторыі Беларусі (ад пачатку да XIII ст.); Другая пара гісторыі Беларусі (з XIII ст. да канца XVI ст.); Культура беларуская; Адносіны з Маскоўшчынаю; Як дайшло да вуніі з Польшчаю?; Спроба правам бараніць сваю незалежнасьць; III-я пара гісторыі Беларусі. Беларусь у фэдэрацыі з Польшчаю; IV-я пара гісторыі Беларусі. Беларусь прылучаная да Маскоўшчыны; V-я пара гісторыі Беларусі, пара адраджэнскага руху беларускага (ад 1905 г. дагэтуль). *Брачыслаў Скарыніч.*

Нашая Бацькаўшчына; Насяленьне Беларусі. *Крывіч.*

II. Чаго нам трэба?

Аб славянскім „брацтве“, *Давідовіч*; Промысл, *М. Прынскі*; Гандаль, *М. Пр.*; Коопэрацыя; коопэрацыя й нацыянальнасьць, проф. *В. Тотоміанц*; Банкі й касы ўзаемнай пазыкі; Зямля, *Давідовіч*; Як я забясьпечыў будучыню свайго дзіцяці, *Н. Ля.*

Ніколі ня зьніштажай сваей роднай газэты. Прачытаўшы дай яе суседу.

Рэдактар і выдавец Л. Міцька.   Беларуская Друкарня ім. Ф. Скарыны.—Вільня, Людвісарская 1.